

SLOVENSKA DRŽAVNA STATISTIKA

ZAUPANJA VREDNA IN UPORABNIŠKO USMERJENA

LJUBLJANA, 2004

www.stat.si

Pripravila
mag. Irena Križman

Izdal in založil Statistični urad Republike Slovenije

Ljubljana, Vožarski pot 12

Telefon: 01 241 51 00

Faks: 01 241 53 44

E-pošta: info.stat@gov.si

Internet: www.stat.si

Fotografije: KODIA, Ž. Modlic, F. Fidler

Oblikovanje in tisk: PROGRAF

ISBN 961-239-057-6

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

311.312(497.4)
061.6(497.4):311

KRIŽMAN, Irena

Slovenska državna statistika : zaupanja vredna in uporabniško
usmerjena / [pripravila Irena Križman ; fotografije Kodia,
Ž. Modlic, F. Fidler]. - Ljubljana : Statistični urad Republike
Slovenije, 2004

ISBN 961-239-057-6

1. Gl. stv. nasl.
214989824

Poslanstvo državne statistike

Državna statistika zagotavlja organom in organizacijam javne uprave, gospodarstvu in javnosti kakovostne, pravočasne, časovno in krajevno ter mednarodno primerljive podatke o stanjih in gibanjih na ekonomskem, demografskem ter socialnem področju in na področju okolja in naravnih virov.

Podatke za domače potrebe in mednarodno izkazovanje zagotavlja ob optimalnih stroških.

Z upoštevanjem statistične zaupnosti gradi zaupanje uporabnikov in krepi strokovno neodvisnost.

Spoštovani!

Statistični urad Republike Slovenije je kot osrednja institucija v Sloveniji pristojen in odgovoren za izvajanje in usklajevanje dejavnosti državne statistike. Zavedamo se velike odgovornosti za kakovost in neodvisnost naše dejavnosti. Ta je podlaga za sprejemanje politik, ki vplivajo na življenjsko raven in poslovanje prebivalcev in poslovnih subjektov.

Še naprej bomo razvijali strokovnost in ohranjali našo neodvisnost.

Prepričani smo, da je to tudi temelj za ohranitev vašega zaupanja.

Ljubljana, julij 2004

Križman

Mag. Irena Križman
generalna direktorica
Statističnega urada Republike Slovenije

VSEBINA

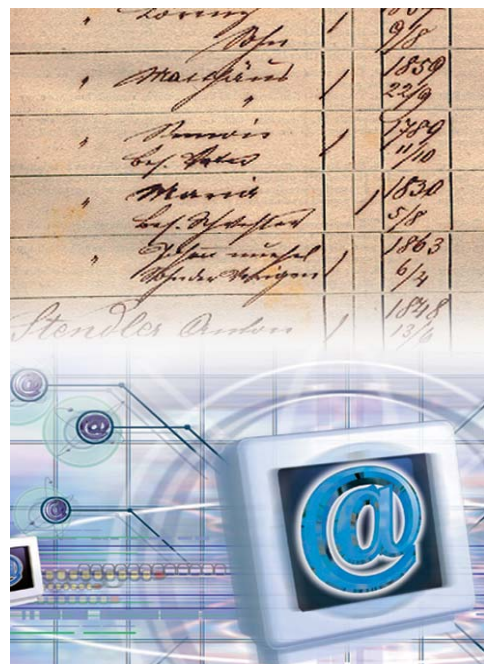
• Mejniki v državni statistiki	5		Krajšave, uporabljene v besedilu:
• Slovenska državna statistika	6		B2G od podjetja do državne uprave (business to government)
• Zakonski okvir slovenske državne statistike	7		C2G od posameznika do državne uprave (citizen to government)
• Upravljanje v državni statistiki	10		EU Evropska unija
• Statistični urad Republike Slovenije	16		EUROSTAT Statistični urad evropskih skupnosti
• Slovenska državna statistika med leti 2003 in 2007	22		IT informacijska tehnologija
			MDS Mednarodni denarni sklad
			NOB Narodno osvobodilni boj
			OECD Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
			PUMA javna uprava (Public Management)
			SURS Statistični urad Republike Slovenije
			TACO tehnično sodelovanje (Technical Administration Co-operation)

MEJNIKI V DRŽAVNI STATISTIKI

Kratka zgodovina pred letom 1991

Zgodovina slovenske statistike sega v leto 1754, ko je bil izveden prvi popis prebivalstva na ozemlju današnje Slovenije.

V avstroogrskem cesarstvu je bila leta 1863 na Dunaju ustanovljena prva samostojna statistična služba, Cesarsko kraljeva statistična centralna komisija, ki je zajemala pretežni del Slovenije.

Po razpadu Avstro-Ogrske je Slovenija postala sestavni del Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Osrednja statistična služba te države je bila Splošna državna statistika v Beogradu. V njenem okviru je med leti 1919 in 1924 deloval poseben statistični odsek za Slovenijo.

Leta 1944 je slovenski narodnoosvobodilni svet ustanovil Statistični urad Slovenije, ki je deloval v času NOB. Leto pozneje pa je slovenska statistika postala del jugoslovanske državne statistike.

1956. leta je bil z republiškim zakonom prvič določen program statističnih raziskovanj za Slovenijo. Statistični urad je bil pobudnik za razvoj Centralnega registra prebivalstva (1970), Registra pravnih subjektov in njihovih enot v sestavi (1976) in Registra teritorialnih enot (1981).

Leta 1981 je Zakon o družbenem sistemu informiranja v Sloveniji nudil možnost za začetek izgradnje registrov z enotnimi identifikatorji za administrativne in statistične namene.

Državna statistika v samostojni Sloveniji

Slovenski statistični urad je leta 1991 deloval v sestavi Ministrstva za planiranje. Naslednje leto je postal član Konference evropskih statistikov, ki je istega leta sprejela Osnovna načela uradne statistike. Oboje je veliko prispevalo k procesu pripravljavanja nove zakonodaje na področju državne statistike v Sloveniji.

Leta 1994 je bila podpisana Skupna deklaracija o statističnem sodelovanju med Zavodom RS za statistiko in Statističnim uradom evropskih skupnosti (Eurostat), kar je omogočilo uradno sodelovanje Slovenije pri evropskih statističnih aktivnostih.

Leta 1995 je Državni zbor RS sprejel Zakon o državni statistiki, s katerim je postal Statistični urad Republike Slovenije (SURS) strokovno samostojna vladna služba. Poudaril je pomembne sestavine državne statistike (npr. poslanstvo, Statistični svet RS in statistične sosvete, neodvisnost, zaupnost, diseminacijo, obveznosti za poročevalske enote, dostop do administrativnih virov na mikroravni z identifikacijskimi številkami in pravila financiranja).

Državna statistika kot del evropskega statističnega sistema

Leta 1998 se je s Pristopnim sporazumom in primerjalnim pregledom statistične zakonodaje slovenska državna statistika zavezala, da bo dosegla popolno usklajenost s statistično zakonodajo v EU-ju najpozneje do konca leta 2002. Kot del tega procesa so bile leta 2001 sprejete spremembe in dopolnitve Zakona o državni statistiki, ki so olajšale pripravo in sprejem programa statističnih raziskovanj, izboljšale statistično zaupnost, poglobile neodvisnost Urada in natančneje določile vlogo pooblaščenih izvajalcev državne statistike.

V juniju 2003 je Vlada RS ugotovila, da je državna statistika povsem pripravljena na članstvo Slovenije v EU.

1. 5. 2004 je postala slovenska državna statistika del evropskega statističnega sistema, kar ji je omogočilo, da prek delovnih/ sektorskih skupin in statističnega programskega odbora pri Evropski komisiji ter prek delovnih skupin pri Svetu EU-ja vpliva na oblikovanje evropske statistične zakonodaje.

SLOVENSKA DRŽAVNA STATISTIKA

Državna statistika je strokovno neodvisna dejavnost izvajanja programov statističnih raziskovanj. SURS je glavni izvajalec in usklajevalec dejavnosti. Pri izvajanju programov statističnih raziskovanj so pomembne še druge za to pooblaščenice institucije, določene s srednjeročnimi programi. V srednjeročnem obdobju 2003 – 2007 dejavnost državne statistike za določena področja statistik poleg SURS-a izvajajo še:

- Banka Slovenije (statistika plačilne bilance, finančne in denarne statistike)
- Ministrstvo za finance (statistika primanjkljaja in dolga države, statistika javnih financ)
- Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (delno poslovne statistike)
- Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije (statistika zdravstva)
- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (statistika pokojnin)
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (statistika socialne varnosti)
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (delno statistika zaposlenosti in brezposelnosti)

Zakon o državni statistiki zahteva od pooblaščenih izvajalcev državne statistike, da statistično dejavnost organizirajo ločeno od drugih dejavnosti in dosledno spoštujejo statistična načela uradnih statistik, še posebej statistično zaupnost.

ZAKONSKI OKVIR SLOVENSKE DRŽAVNE STATISTIKE

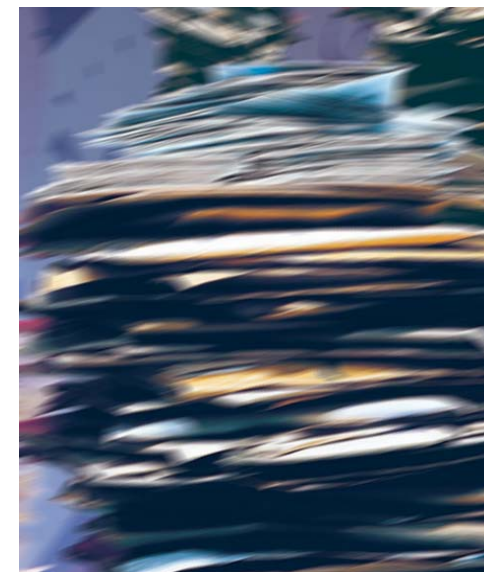
Zakonski okvir slovenske državne statistike je eden najsodobnejših. Pripravljen je bil z upoštevanjem osnovnih načel uradnih statistik in najboljših praks v svetovni statistiki, predvsem v nordijskih državah, ki so razvile podobno registrsko usmerjeno statistiko.

Temeljna zakonodaja

- Zakon o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/1995 in 9/2001)
- Letni program statističnih raziskovanj 2004 (Uradni list RS, št. 7/2004)
- Srednjeročni program statističnih raziskovanj 2003–2007 (Uradni list RS, št. 10/2003)

Zakon o državni statistiki določa:

- temeljna načela delovanja državne statistike,
- organizacijo in položaj izvajanja dejavnosti državne statistike,
- program statističnih raziskovanj,
- metodološke osnove statističnih raziskovanj,
- obveznosti organov, ki vodijo registre in evidence podatkov,
- zbiranje podatkov,
- obdelavo in shranjevanje podatkov,
- zaščito ter uporabo in posredovanje podatkov,
- mednarodno statistično sodelovanje.

Popisi

Zakon o državni statistiki določa, da se za zelo obsežna raziskovanja, kot so popisi, predpišejo posebni zakoni.

Naj omenimo:

- Zakon o popisu kmetijskih gospodarstev v Republiki Sloveniji v letu 2000 (Uradni list RS, št. 99/1999)
- Zakon o popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji leta 2002 (Uradni list RS, št. 66/2000 in 26/2001)

Popisi zajemajo celo opazovano populacijo, kar omogoča izkazovanje statističnih podatkov na najnižjih ravneh klasifikacij (teritorialnih, socioekonomskih ...).

Popisi so organizacijsko in finančno zahtevna statistična raziskovanja, zato se izvajajo na daljše časovno obdobje.

Standardne klasifikacije

Uporaba standardnih klasifikacij v administrativnih zbirkah podatkov je obvezna in vpliva na kakovost in usklajenost podatkov v administrativnih evidencah. Tako urejeni evidenčni podatki so tudi dober vir za zadovoljevanje potreb izvajanja državne statistike in njeno mednarodno primerljivost.

Standardne klasifikacije sprejme vlada z uredbami. Veljavne uredbe s tega področja so:

- Uredba o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije institucionalnih sektorjev (Uradni list RS, št. 56/1998)
- Uredba o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (Uradni list RS, št. 28/2000)
- Uredba o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije poklicev (Uradni list RS, št. 28/1997 in 16/2000)
- Uredba o uvedbi in uporabi klasifikacije proizvodov po dejavnosti (Uradni list RS, št. 70/2000)
- Uredba o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije dejavnosti (Uradni list RS, št. 2/2002)
- Uredba o uvedbi in uporabi enotne klasifikacije vrst objektov in o določitvi objektov državnega pomena (Uradni list RS, št. 33/2003)

Poleg klasifikacij, predpisanih z uredbami vlade, uporablja državna statistika tudi vrsto drugih klasifikacij, ki so predpisane kot statistični standard.

Za boljšo preglednost in uporabo klasifikacij je SURS razvil tehnično rešitev v strežniku klasifikacij, imenovanem KLASJE, ki je dostopen na spletni strani Urada: www.stat.si/klasje

UPRAVLJANJE V DRŽAVNI STATISTIKI

Odnos med SURS-om in pooblaščenimi izvajalci državne statistike

Zakon o državni statistiki določa vlogo in sodelovanje SURS-a in pooblaščenih izvajalcev državne statistike v zvezi z organizacijo, pripravo, izvedbo statističnih programov in poročanjem o njih, spoštovanjem osnovnih načel uradne statistike, diseminacijo statističnih podatkov in mednarodnim sodelovanjem.

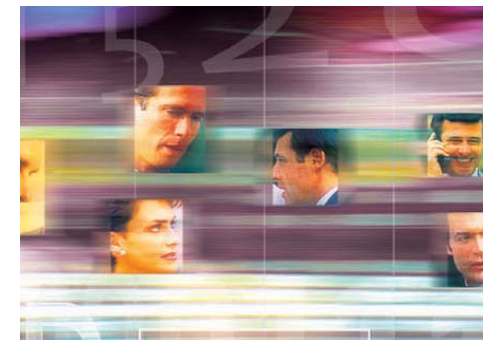
Statistični svet RS in statistični sosveti

Statistični svet RS je strokovno-metodološko posvetovalno telo za strateška in razvojna vprašanja državne statistike in je najvišji predstavnik uporabnikov in strokovne javnosti. Čeprav je njegova vloga svetovalne narave, ima vpliv, saj so njegovi člani ugledni strokovnjaki. Ti so predstavniki Državnega zbora RS, Državnega sveta RS, Vlade RS, Banke Slovenije, delojemalcev in delodajalcev, sodstva, statistične stroke iz akademskih krogov ter SURS-a. Sedanji predsednik Statističnega sveta RS je poslanec Državnega zbora Republike Slovenije, g. Rudolf Moge. Generalni direktor SURS-a ne more biti predsednik Statističnega sveta RS. Glavne naloge Statističnega sveta RS so: razprava in sprejem mnenj v zvezi s srednjeročnimi in letnimi programi statističnih raziskovanj in

njihovim izvajanjem, obravnava zakonodajnih predlogov, predlaganje metodoloških osnov, racionalizacije in modernizacije statističnih raziskovanj, dajanje pobud in predlogov za mednarodno sodelovanje na področju statistike in predlaganje klasifikacij, ki so nacionalni standardi.

Več informacij o Statističnem svetu RS je na spletni strani Urada: www.stat.si/svet

SURS je oblikoval tudi statistične sosvete za posamezna področja državne statistike. Statistični sosveti imajo v slovenski državni statistiki že dolgo tradicijo, saj so delovali že veliko prej, preden jih je v letu 1995 formalno uvedel Zakon o državni statistiki. Delovanje sosvetov pomembno vpliva na razvoj slovenske državne statistike na strokovni ravni in na sodelovanje institucij, katerih predstavniki so v

sosvetih, v skupnih naporih za kakovostne, pravočasne in pomembne statistike.

Trenutno deluje 26 sosvetov za različna področja statistike, vključenih pa je 412 zunanjih članov in 98 članov s SURS-a. Člane sosvetov imenujejo predstojniki institucij na prošnjo SURS-a.

Predsednik posameznega statističnega sosveta je vedno član zunanje institucije, podpredsednik in tajnik pa sta običajno s SURS-a.

Več informacij o statističnih sosvetih lahko najdete na spletni strani Urada:

www.stat.si/sosveti

Sodelovanje SURS-a pri delu Vlade Republike Slovenije

Generalni direktor SURS-a je član vladnega Odbora za gospodarstvo pri Vladi Republike Slovenije. Glavni namen sodelovanja v odboru in drugih organih vlade je razpravljati o prihodnjih potrebah uporabnikov, ki izvirajo iz predlagane državne zakonodaje.

Predlogi zakonodajnih dokumentov, ki jih pripravljajo ministrstva in

vladne službe, SURS-u niso vedno na voljo pred uradnim začetkom vladne procedure, zato je njegovo sodelovanje v delu vladnih teles za pravočasno razumevanje statističnih posledic in ustrezne statistične podpore vladnih odločitev nujno in koristno.

Povezovanje nacionalnih in mednarodnih potreb s statističnimi programi in določanje prednostnih nalog

Programi statističnih raziskovanj so akti statističnih zahtev za nacionalne in mednarodne potrebe.

Programi so srednjeročni (na predlog SURS-a jih sprejme Vlada RS ter veljajo običajno za petletno obdobje) in letni (določi jih generalni direktor SURS-a v soglasju s pooblaščenimi izvajalci državne statistike).

S srednjeročnim programom statističnih raziskovanj so določene daljnosežne naloge, s katerimi državna statistika pokriva nacionalne potrebe, sprejete v strategijah in nacionalnih programih, in druge splošne potrebe uporabnikov statističnih podatkov ter mednarodne obveznosti.

Omejeni viri financiranja poleg racionalizacije in tehnološke modernizacije organizacijskih in metodoloških nalog zahtevajo izbor prednostnih nalog in tudi tistih nalog, ki jih je mogoče opustiti. Izvajanje statistične zakonodaje EU-ja je prednostna naloga slovenske državne statistike.

Državna statistika vpliva na oblikovanje evropske statistične zakonodaje preko delovnih/ sektorskih skupin in statističnega programskega odbora pri Evropski komisiji in delovnih skupin pri Svetu EU.

Poročanje o dejavnosti državne statistike v Sloveniji

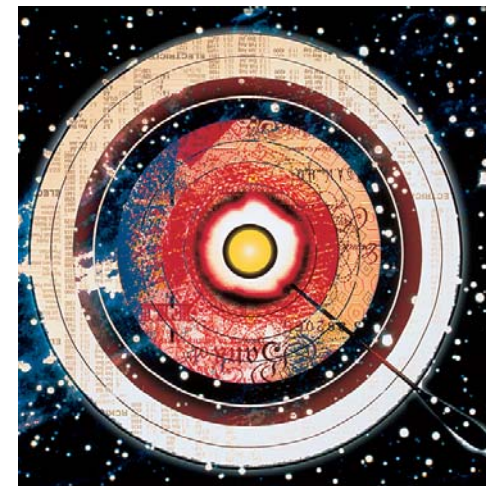
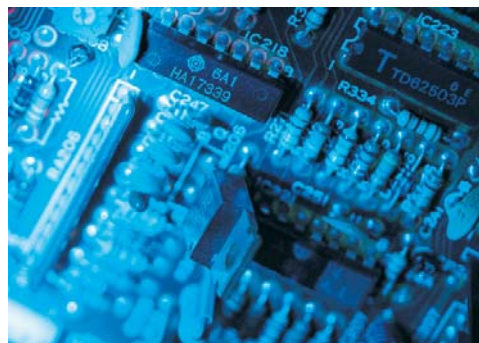
V letu 2002 je bilo poročilo o izvedbi Letnega programa statističnih raziskovanj za leto 2001 prvič pripravljeno za celotni statistični sistem. Klasifikacijsko je bilo povezano s programom, in sicer na zelo pregleden in za uporabnika prijazen način.

Letna poročila in tudi vmesna poročila po tretjem letu izvajanja Srednjeročnega programa statističnih raziskovanj obravnava Statistični svet RS. Ob koncu obdobja, ki ga pokriva Srednjeročni program statističnih raziskovanj, se poročilo o izvajanju srednjeročnega programa predloži Vladi RS.

Poročila so dostopna tudi na spletni strani Urada:
www.stat.si/programi

Registrsko usmerjena statistika

V tesnem sodelovanju z nordijskimi državami SURS že več kot 30 let razvija statistično okolje, ki temelji na registrih, predvsem na izgradnji infrastrukturnih administrativnih registrov in enotnih identifikacij (enotna matična številka občana, matična številka poslovnega subjekta, centroid). SURS ima še danes pomembno vlogo v razvojnih projektih na področju administrativnih evidenc. Možnost vplivanja na uvajanje statističnih klasifikacij kot nacionalnega standarda, ohranitev enotnih identifikacij, dajanje mnenj k metodološkim osnovam zbiranja podatkov in dostop subjektov državne statistike do administrativnih evidenc na mikroravni ostajajo prednostni dolgoročni cilji slovenske državne statistike tudi v srednjeročnem obdobju 2003 – 2007.

SURS je doslej že razvil osnovne administrativne registre in jih predal v upravljanje drugim institucijam. Register teritorialnih enot je v letu 1995 prevzela Geodetska uprava RS, Centralni register prebivalstva v letu 1998 Ministrstvo za notranje zadeve, Poslovni register Slovenije pa je SURS julija 2002 predal v upravo Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.

Temeljna načela delovanja državne statistike

Zakon o državni statistiki določa naslednja temeljna načela:

- strokovno (profesionalno) in institucionalno neodvisnost,
- statistično zaupnost,
- dostopnost in jasnost informacij,
- mednarodno primerljivost,
- preglednost metodoloških osnov,
- racionalno uporabo virov.

Poleg nedvoumnih zakonskih načel državna statistika pri svojem delu spoštuje še druga v mednarodni statistični skupnosti sprejeta načela, kot so:

- ustreznost statističnih konceptov za uporabnike,
- natančnost,
- pravočasnost in točnost, koherentnost izkazanih statističnih podatkov,
- popolnost statističnega zajemanja pojavov.

Poslanstvo

Državna statistika zagotavlja organom in organizacijam javne uprave, gospodarstvu in javnosti kakovostne, pravočasne, časovno in krajevno ter mednarodno primerljive podatke o stanjih in gibanjih na ekonomskem, demografskem ter socialnem področju in na področju okolja in naravnih virov.

Podatke za domače potrebe in mednarodno izkazovanje zagotavlja ob optimalnih stroških.

Z upoštevanjem statistične zaupnosti gradi zaupanje uporabnikov in krepí strokovno neodvisnost.

Ključne besede poslanstva, npr. statistična zaupnost, zaupanje uporabnikov, strokovna neodvisnost, opisujejo temeljna statistična načela, katerih spoštovanje omogoča zagotavljanje kakovostnih statističnih podatkov za potrebe uporabnikov doma in v mednarodnem okolju.

Vizija

Sodobni pristopi k celostnemu obvladovanju kakovosti, strokovno usposobljeni delavci, tekoče usklajevanje z mednarodnim okoljem, uporabniška usmerjenost, posodobitev procesov in izboljšanje delovnih pogojev bodo tudi v prihodnje najpomembnejše naloge, ki slovenskemu statističnemu sistemu omogočajo uresničevanje njegovega poslanstva.

Vrednote

Vrednote SURS-a in tudi celotnega statističnega sistema v Sloveniji se razvijajo v okolju, v katerem imajo večji pomen uradni statistični podatki. Tako se povečujejo zahteve in pomen uporabnikov, predvsem ključnih uporabnikov v EU-ju, kot sta Evropska centralna banka in Evropska komisija, Evropska okoljska agencija, domači institucij, kot so Vlada RS, Banka Slovenije in Gospodarska zbornica, ključnih podjetij, raziskovalcev in splošne javnosti.

Zaupanje vseh udeležencev (uporabnikov, dajalcev podatkov in izvajalcev statistik) postaja vse pomembnejše. Neodvisnost SURS-a in stroke je zagotovilo za ohranjanje tega zaupanja.

Znanje, izkušnje, skupinsko delo, spoštovanje zasebnosti, kakovost in prijaznost do uporabnikov so vrednote, ki lahko pomembno vplivajo na zadovoljstvo uporabnikov in zaposlenih.

Krepitev zaupanja uporabnikov in dajalcev podatkov

Dosledno spoštovanje načel in pravil varstva statističnih podatkov, vključno s statistično zaupnostjo, ohranja in krepi zaupanje uporabnikov in dajalcev podatkov. Podatki, zbrani s statističnimi poročili, so lahko uporabljeni le za statistične namene in izkazani kot uskupinjeni podatki (agregati), če ni možno ali pa je zelo težko identificirati posamezne opazovane enote. Mikropodatki z identifikacijami, pridobljeni od poročevalskih enot ali iz administrativnih virov, so prav tako lahko uporabljeni le za statistične namene. Mikropodatki (brez identifikacij) se lahko uporabljajo za raziskovalne namene. Registriranim raziskovalcem in raziskovalnim institucijam se lahko za potrebe anketiranja posredujejo ime in priimek posameznika, naslov prebivališča, leto rojstva, spol in poklic.

SURS kot zakonsko pooblaščen organizacija za povezovanje podatkov na mikroravni tako pripravlja večino vzorčnih načrtov za raziskovalno področje v Sloveniji. Zakon o varstvu osebnih podatkov (1999, 2001) zelo strogo določa pogoje za ravnanje z osebnimi podatki. Pravila o tehničnih, organizacijskih in IT-postopkih pri ravnanju s podatki so zapisana v internih pravilnikih pooblaščenih izvajalcev statističnih raziskovanj.

Statistični programi (letni in srednjeročni), ki so objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije, predstavljajo tudi pregleden katalog vseh zahtev po statističnih podatkih. Sodobna informacijsko-komunikacijska tehnologija ponuja možnost povezanega in standardiziranega pristopa k zbiranju podatkov (B2G in C2G), ki jo je treba čim bolj izkoristiti. Poročanje za vsa statistična raziskovanja v programu ni obvezno, saj je SURS določil merila, za katere vsebine je poročanje lahko prostovoljno.

Pooblastilo za zbiranje podatkov

Za racionalno izvajanje dejavnosti državne statistike uporabljajo SURS in pooblaščen izvajalci individualne podatke z identifikacijo iz različnih uradnih in drugih administrativnih zbirk podatkov javnega in zasebnega sektorja, vodenih na podlagi zakona ali pisne privolitve posameznikov. Vsi podatki od javnih in zasebnih poročevalskih enot so brezplačni. Institucije, vključene v slovenski statistični sistem, imajo pravico povezovati podatke iz administrativnih evidenc in raziskovanj s statističnimi registri in jih uporabljati za statistične in raziskovalne namene.

Pri neposrednem zbiranju podatkov od poročevalskih enot morajo biti le-te seznanjene s/z:

- namenom, obsegom in načinom zbiranja podatkov,
- obveznostjo poročanja,

- pravicami in obveznostmi oseb, ki zbirajo podatke,
- pomenom in vsebino registrskih in drugih identifikacijskih oznak,
- zagotovilom o statistični zaupnosti zbranih podatkov,
- možnostjo pridobitve več pojasnil o namenu in pomenu statističnega opazovanja.

Mednarodno sodelovanje na področju statistike

Mednarodno sodelovanje se je neuradno začelo konec šestdesetih let, ko je Slovenija sodelovala v mednarodnih OECD-jevih projektih tehničnega sodelovanja TACO in javne uprave PUMA. Takrat so vsi mednarodni stiki potekali prek Zveznega statističnega urada v Beogradu. Sodelovanje v projektih je SURS-u omogočilo začetek sodelovanja z nordijskimi državami in Nemčijo. Leta 1992 je bil SURS prvič po osamosvojitvi uradno vključen v mednarodno statistično

skupnost – Konferenco evropskih statistikov.

Zdaj sodelujemo s Statistično komisijo Združenih narodov, z OECD-jem, MDS-om, regionalno (čezmejno in z zahodnim Balkanom), dvostransko (z nordijskimi državami, Nizozemsko, Nemčijo).

Najpomembnejše in najboljše je sodelovanje v okviru Evropskega statističnega sistema, kjer večino sodelovanja organizirata Eurostat in Evropska centralna banka. Naloge, ki jih določajo zakonodaja EU-ja, in džentlemenski dogovori, so sestavni del statističnih programov. Problemi, ki se lahko pojavijo v prihodnosti, so povezani z večjo zahtevo po skrajšanju rokov za posredovanje podatkov in nekaterimi novimi zbiranji podatkov. SURS in slovenska državna statistika pričakujeta tudi v prihodnje od financerja ustrezno in kontinuirano finančno in kadrovske podporo.

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

SURS je za izvajanje svoje dejavnosti neposredno odgovoren Predsedniku Vlade RS. Generalnega direktorja imenuje Vlada RS za dobo petih let brez omejitve ponovne izvolitve. SURS sodeluje pri proračunskih razpravah kot neodvisna vladna institucija.

Julija 2004 je bilo na SURS-u 392 zaposlenih, njihova povprečna starost pa je bila 43 let. 10 % je bilo mlajših od 30 let. Več kot polovica (54 %) je imela univerzitetno ali visoko strokovno izobrazbo. Med zaposlenimi je bilo 68 % žensk. Na prvi vodstveni ravni je bilo od 13 zaposlenih 62 % žensk, na drugi pa je bilo od 26 zaposlenih 85 % žensk.

V letu 2003 so stroški dela predstavljali 71 % celotnih stroškov. Državni proračun predstavlja 94 %, sredstva EU-ja 6 % in prihodki od storitev in prodaje publikacij manj kot 1 % vseh prihodkov.

SURS je procesno organizirana institucija. Statistična proizvodnja podatkov je organizirana prek enote za statistični input (zbiranje in obdelava statističnih podatkov ter vzdrževanje produkcijskih baz) in sedem vsebinskih enot (splošna metodologija in standardi, nacionalni računi, cene in satelitski računi, proizvodne in storitvene statistike, strukturne statistike, klasifikacije in register podjetij, demografske in socialne statistike ter statistike naravnih virov, okolja, regionalne statistike in geomatika).

Enota za izkazovanje podatkov in metod skrbi za diseminacijo statističnih podatkov in informacij prek spleta, v tiskani obliki z izdajo publikacij, z neposrednimi stiki z uporabniki in tako vzdržuje dobre odnose z uporabniki, vključno z mediji.

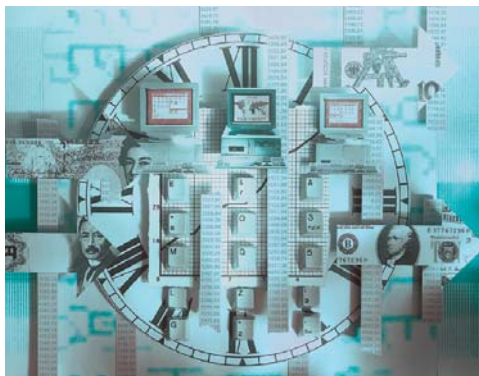
Enota za mednarodno sodelovanje in evropske zadeve skrbi za sodelovanje SURS-a z institucijami EU, bilateralno ter vodenje in usklajevanje mednarodnih projektov.

Enota za statistično informacijsko infrastrukturo in tehnologijo (IT) skrbi za razvoj in vzdrževanje informacijskih sistemov na SURS-u.

Enote za pravne in kadrovske zadeve, splošne zadeve in javna naročila, finančno poslovanje opravljajo strokovno-tehnične naloge za Urad.

Neodvisnost SURS-a in pooblastila generalnega direktorja

Zakon o državni statistiki izrecno določa, da je generalni direktor SURS-a pri strokovno-metodoloških vprašanjih dela državne statistike avtonomen. Nihče mu ne more dati obvezujočih napotkov, ki bi se nanašali na:

- vsebino metodoloških osnov statističnih raziskovanj,
- obseg in vrsto podatkov, ki se zbirajo, obdelujejo in izkazujejo na podlagi programov statističnih raziskovanj,
- prednostno izkazovanje rezultatov.

Najpomembnejše naloge SURS-a kot usklajevalca dejavnosti državne statistike doma in mednarodno

Usklajevanje in povezovanje statističnega sistema, mednarodno sodelovanje, določanje standardov (metodoloških, klasifikacij, administrativnih evidenc), predvidevanje potreb uporabnikov, zbiranje njihovih zahtev in spremljanje njihovega zadovoljstva s proizvodi, zbiranje, obdelava in izkazovanje statističnih podatkov, raziskovanje in razvoj na področju uradne statistike in nenazadnje zelo velika skrb za zaupnost podatkov so najpomembnejše naloge, ki jih določa Zakon o državni statistiki in se izvajajo s statističnimi programi.

Poleg teh nalog Zakon o državni statistiki nalaga SURS-u obveznosti v zvezi s pravilnim tolmačenjem zbranih in obdelanih podatkov in odzivanje na primere naključne ali

namerne nepravilne uporabe statističnih podatkov.

Sodelovanje s Statističnim društvom Slovenije in znanstvenoraziskovalnim področjem ima pri razvijanju statistične pismenosti, širjenju statistične kulture in izobraževanju na področju statistike in njenih uporabnikov v Sloveniji dolgoletno tradicijo in pomembno vpliva na kakovost proizvodnje in uporabe statističnih podatkov.

20	3286.64	2951.94	3
*	7409.09	3286.64	PgDn
B	3300.94	7409.09	
	1000.54	2976.54	
	3529.56	1195.84	
	3300.94	3297.95	
	1000.54	3297.65	
	4300.95	1038.74	
	3285.98	9371.38	
	5497.01	6642.28	
	4195.11	5295.52	
	1296.56	4300.95	
	1186.55	1199.73	
	3286.54	5397.64	
	3285.98	4395.42	
	1500.08	1000.63	
	5497.01	3020.44	

Načrtovanje in poročanje

Srednjeročnim (petletnim) in letnim programom statističnih raziskovanj, katerih glavni pobudnik in predlagatelj je SURS, sledijo podrobni delovni načrti za vsako od dejavnosti v SURS-u. Vsi zaposleni morajo pripravljati mesečna poročila o svojih nalogah.

Letna poročila o izvajanju letnega programa statističnih raziskovanj, ki jih SURS predloži Statističnemu svetu RS, in vmesna in končna poročila o izvajanju srednjeročnega programa, ki jih SURS predloži Statističnemu svetu RS in Vladi Republike Slovenije, so pomembni dokumenti za uporabnike in poročevalske enote ter tudi vodstvena orodja za ves sistem.

Politika diseminacije statističnih podatkov in z njo povezane storitve

SURS je določil glavne strateške cilje: enak dostop do statističnih rezultatov, strokovnost in preglednost metodoloških rešitev, prijaznost do uporabnikov ter dostop do statističnih informacij na spletu. Skladno s potrebami uporabnikov so skoraj vse publikacije SURS-a pripravljene v slovenščini in angleščini.

Mednarodna diseminacija je ena od temeljnih nalog Urada, vendar različni organi Evropske komisije in druge mednarodne institucije prosijo za podatke tudi druge institucije v Sloveniji. SURS ima vlogo usklajevalca in povezovalca, v kateri pa ni vedno najuspešnejši.

Zahteve po pravočasnosti kratkoročnih statistik naraščajo tako na področju poslovnih statistik kot tudi na drugih področjih. Pravočasen odziv poročevalskih enot, uporaba že zbranih podatkov v administrativnih in drugih virih in izboljšanje procesov znotraj Urada je nekaj pogojev, s katerimi izpolnjuje omenjene zahteve.

SURS tedensko napoveduje objave statističnih podatkov in izide statističnih publikacij na svojih spletnih straneh. V prihodnje bo napoved objav na voljo za celotno leto in bo del izvajanja programov statističnih raziskovanj.

Uporabniki so razvrščeni v sedem glavnih segmentov: del javnega sektorja, pravosodje, gospodarski subjekti, skupina znanost, raziskovanje in izobraževanje, splošna javnost, mediji in tuji uporabniki. S podrobnejšo členitvijo teh segmentov v 40 podsegmentov uporabnikov in spremljanjem njihovih želja in potreb po statističnih podatkih bo SURS v prihodnje pripravil ustrezne pristope k posameznim kategorijam uporabnikov. Tako SURS načrtuje v okviru programov izobraževanja več izobraževanja uporabnikov, z letom 2004 pa tudi spremlja njihovo zadovoljstvo s kakovostjo podatkov in storitev.

Odnosi z mediji

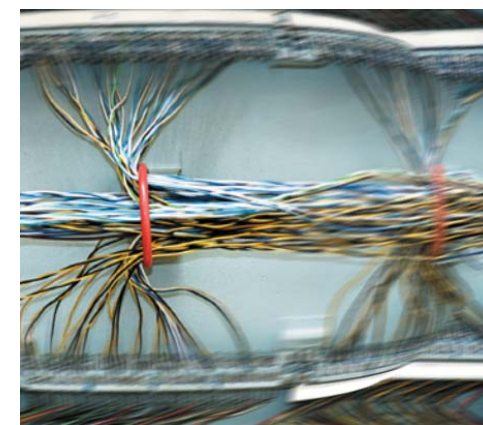

Za zagotavljanje potreb splošne javnosti in krepitev zaupanja v statistični sistem je SURS razvil uspešno politiko odnosov z mediji. Urad organizira redne mesečne novinarske konference in novinarske konference ob posebnih priložnostih.

Poleg novinarjev se novinarskih konferenc udeležujejo tudi uporabniki z ministrstev in drugi. Prvi statistični rezultati so redno objavljeni v dnevnem časopisju. Novinarske konference so tudi priložnost, ko so lahko, poleg statističnih rezultatov, razložene tudi metodološke osnove raziskovanj.

Mediji s svojim poročanjem gradijo zaupanje uporabnikov do državne statistike.

S svojo izjemno pozitivno naravnostjo so v veliki meri prispevali k promociji in uspešni izvedbi ter obveščanju javnosti o rezultatih Popisa prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 2002.

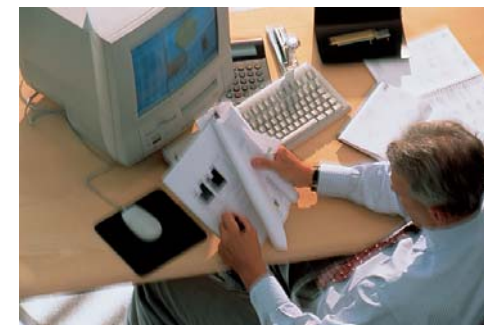
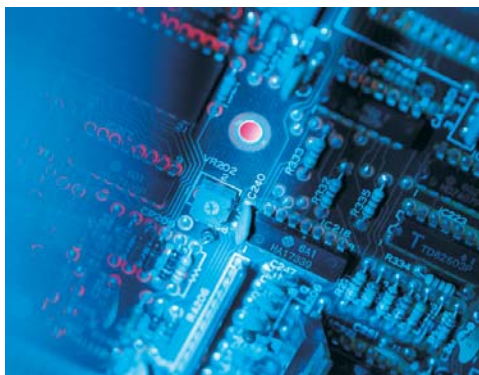

Politika kakovosti

V preteklosti so državne statistike obravnavale kakovost predvsem v smislu točnosti podatkov v ožjem pomenu.

V zadnjih letih namenjajo v državnih statistikah najrazvitejših držav veliko pozornost uvajanju celostnega obvladovanja kakovosti. SURS je že pripravil strateške usmeritve tudi na tem področju.

Pri tem je upošteval priporočila EU-ja, predvsem priporočila vodstvene skupine za kakovost. SURS obravnava uvajanje politike kakovosti kot organizacijsko kulturo s štirimi osnovnimi stebri kakovosti, ki jih medsebojno povezujejo sodobne metode vodenja.

V tem smislu so v Srednjeročnem programu statističnih raziskovanj za obdobje 2003–2007 opredeljeni in tudi podrobno razčlenjeni vsi štirje stebri kakovosti:

- uporabniki in dajalci podatkov,
- razvoj človeških virov v dejavnosti državne statistike,
- kakovost statističnih izdelkov in z njimi povezanih storitev,
- procesna usmerjenost in obvladovanje procesov.

Slovenska državna statistika med leti 2003 in 2007

Ozadje

Razvoj slovenske državne statistike med leti 2003 in 2007 je bil načrtovan v skladu z naslednjimi predpostavkami:

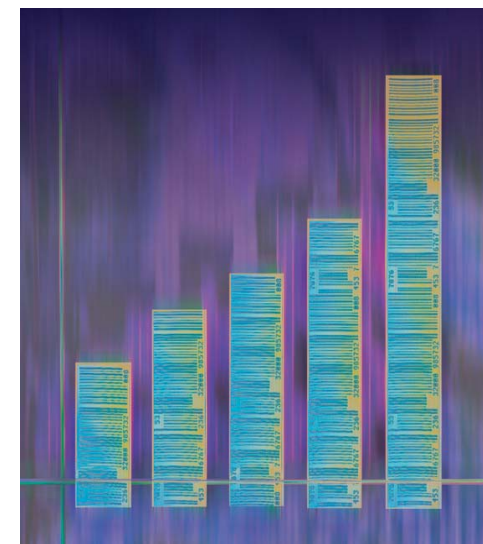
- članstvo v EU-ju in odprava gospodarskih meja,
- statistična podpora novi regionalizaciji Slovenije,
- uvajanje evra.

Prednostne naloge

Za zagotavljanje potreb uporabnikov so v Srednjeročnem programu statističnih raziskovanj 2003–2007 predlagane naslednje prednostne naloge:

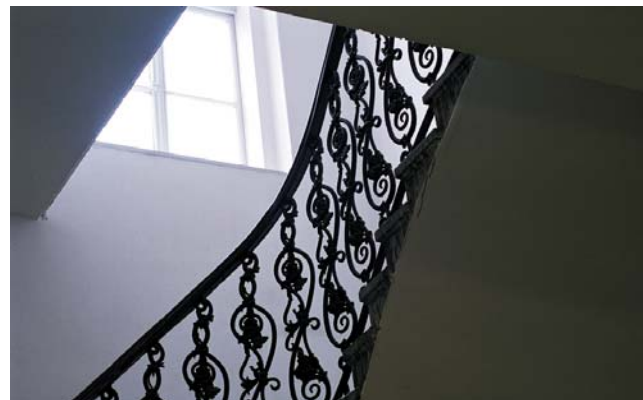
- priprava in koordinacija priprave strukturnih in drugih kazalnikov kot podpora politikam (npr. kratkoročni kazalniki, kazalniki trajnostnega razvoja, kazalniki socialne povezanosti, regionalni podatki),
- nadaljnji razvoj sistema, poglobitev kakovosti in preglednosti nacionalnih računov,
- strukturne poslovne statistike,
- projekt Intrastat – trgovina med državami članicami EU-ja,
- razvoj in tehnična modernizacija načina izkazovanja podatkov, vključno z rezultati popisa prebivalstva gospodinjstev in stanovanj 2002,
- okoljske statistike in okoljski računi,
- kmetijske statistike,
- statistika vladnih storitev,
- statistika informacijske družbe,
- statistika vseživljenjskega izobraževanja,
- statistika zdravstva,
- institucionalna krepitev statističnega sistema, vključno s krepitvijo vloge Statističnega sveta RS in statističnih svetov.

Dolgoročni strateški cilji

Slediti politikam (ekonomskim, socialnim, okoljskim) in predvideti dolgoročne potrebe uporabnikov je cilj, s katerim je slovenska državna statistika razvila glavne strateške elemente v skladu z dobro statistično prakso v državah članicah EU-ja:

- izboljšanje kakovosti (statističnih podatkov in storitev, človeških virov, procesov, vodenja),
- usklajevanje z EU-jem in drugimi mednarodnimi predpisi,
- vzdrževanje neodvisnosti SURS-a in celotnega statističnega sistema,
- povezanost z uporabniki in dajalci podatkov,
- razvoj metod, znanja in orodij za zajem in uporabo velikih, a nepopolnih, predvsem e-podatkovnih virov,
- boljše poznavanje podatkovnih virov,
- izboljšava splošne metodologije in statistične proizvodnje (npr. statistični registri, pravila zakrivanja podatkov, organizacijska in procesna pravila),
- večja uporaba in overitev neuradnih statističnih virov,
- sodelovanje in izrabljanje priložnosti e-vlade.

Nekateri potrebni pogoji za delovanje slovenske državne statistike, ki bodo omogočili dolgoročno uspešnost:

- nadaljnji razvoj registrske usmeritve,
- aktivno sodelovanje v evropskem statističnem sistemu,
- delitev dela – poleg pooblaščenih izvajalcev statističnih raziskovanj še z drugimi institucijami v Sloveniji (Carinsko upravo RS, Davčno upravo RS, Geodetsko upravo RS, ministrstvi, Gospodarsko zbornico Slovenije in drugimi),
- pravočasno vključevanje državne statistike v pripravo pravnih predpisov,
- krepitev vloge Statističnega sveta RS in statističnih sosvetov,
- celostno obvladovanje kakovosti v SURS-u in v dejavnosti v celoti,
- izobraževanje zaposlenih in uporabnikov,
- vključevanje strokovnjakov s področja znanosti in raziskovanja v razvojne projekte in za pomoč pri izvajanju izobraževalnih aktivnosti SURS-a,
- izboljšanje delovnih pogojev in zagotavljanje potrebnih virov za delovanje.